

Satranç

Kivanç Çefle [btsatranc@tubitak.gov.tr]

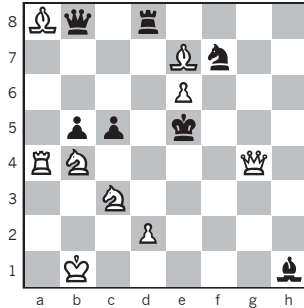
46. Dünya Satranç Kompozisyonu Çözme Yarışması

46. Dünya Satranç Kompozisyonu Çözme Yarışması, 5-9 Eylül 2023 tarihleri arasında Gürcistan'ın Batum şehrinde yapıldı. Bu önemli satranç etkinliği, 2-9 Eylül tarihleri arasında toplanan 65. Dünya Satranç Kompozisyonu Kongresi sırasında gerçekleştirildi. Takım sıralamasında Polonya birinci, Litvanya ikinci, Büyük Britanya da üçüncü oldu. Bireysel sıralamada Danila Pavlov (Rusya), Kacper Piorun (Polonya) ve Piotr Murdzia (Polonya) ilk üç sıraya yerleşti. Bu sayıda, size bu yarışmada katılımcıları özellikle

zorlayan problemlerden örnekler sunacağız. Önce iki hamlelik problemler arasında en zor olan kurguyla başlayalım:

Diyagram 1

Rainer Paslack,
Orijinal

Beyaz oynar ve iki hamlede mat eder.

Çözüm:

Pozisyona baktığımızda
1. Fd5 hamlesi son

derece cazip görünüyor, çünkü bu hamleyle beyaz bir Novotny kesişimi oluşturarak iki farklı hamleyle (2. Ac6# ve 2. Ad3#) mat tehdidinde bulunuyor. Şimdi, siyah d5'teki at fil ile alırsa (1... Fxd5) beyaz 2.Abd3#, veya kale ile alırsa (1... Kxd5) 2. Abc6# ile mat eder. Ama ne yazık ki 1...bxa4 hamlesi b4'teki atın açmazda kalmasına yol açarak bu tehdidi önlüyor. Doğru anahtar hamle **1. Vg6!** (tehdit 2. Vf6#). Beyaz, siyaha iki kaçış karesi veriyor:

a) 1...Şd4 2. Ac6#;
b) 1...Şf4 2. Ad3#;
c) 1...Fe4+ 2. Vxe4#.

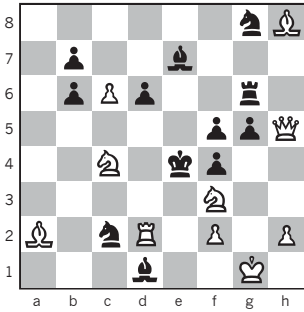
1. Fd5? Deneme hamlesi ile yapılan tehditlerin (2. Ac6# ve 2. Ad3#) gerçek oyunda siyah şahın kaçışlarından sonra yeniden ortaya çıkması hoş bir sürpriz.

Yarışma için özel olarak kurulan bu problemi (diyagramın üstündeki "orijinal" yazısı bunun için konmuş) 75 katılımcıdan 48'i doğru çözdü. Diyagram 2'de üç hamlelik problemler arasında zorluk sıralamasında ikinci olanı görüyoruz:

Diyagram 2

Aleksandr Kuzovkov,
Mihail Kuznetsov
Şahmati ve SSSR, 1985
Birincilik Ödülü

Beyaz oynar ve üç hamlede mat eder.

Çözüm: **1. Vh3!** (tehdit 2. Fb1 ve 3. Kd4#; 2...Ff6 3. Axd6#)

a) 1...Fe2 2. Kd3
(3. Afd2#)...Şxd3 3.
Vxf5#;

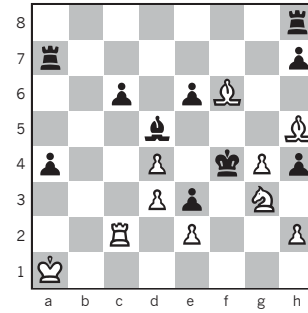
- b) 1...g4 2. Ag5+Kxg5**
3. Vd3;
c) 1...d5 2. Kd4+ Axd4
3. Afd2#;
d) 1...Ke6 2. Ah4
(3. Vxf5#/Vd3#)...Ae3
3. Kd4#;
e) 1...bxc6 2. Kd5
(3. Acd2#)...Şxd5
3. Vxf5#; 2...cxd5
3. Afd2#;
f) 1...Ff8 2. Ad6+ Kxd6
3. Axc5#; 2...Fxd6
3. Fd5#.

Bu problemi 75 kişiden yalnızca 7'si "tam" olarak doğru çözmüş. Yani anahtar hamleden sonra siyahın bütün savunmalarına karşı beyazın ne şekilde karşılık vereceğini eksiksiz olarak çözüm kağıdına yazmış.

Üç hamleden daha uzun olan problemler arasında yarışmacılara en zor gelen kurguyu da Diyagram 3'te görebilirsiniz. Katılımcıların 24'ü bu problemi tam olarak doğru çözmüş, 45 kişi yanlış çözüm vermiş, 6 kişi ise hiçbir çözüme ulaşamamış.

Diyagram 3

Uwe Karbowiak
Rochade
2011
Üçüncülük Ödülü

Beyaz oynar ve 7 hamlede mat eder.

Çözüm:

1. Kc1!

Tehdit 2. Kf1+ Ff3 3. Kxf3#

1...Fg2 2. Kc5

Tehdit 3. Fg5#; 2. Kf1+? Fxf1 3. Fe5+ Şg5 Ae4+ Şh6!

2...h6

2...Fd5? 3. Ae4 ve 4. Fe5/g5#; 2...Kg7/Kg8 3. Fe5+ Şg5 4. F(x)g7+ Fd5 5. Ae4+ Şf4 6. Fe5/h6#.

3. Kc4

Tehdit 4. d5+ Fe4 5. Kxe4#

3...Fd5 4. Kc1! Fg2 5.

Kf1+ Fxf1 6. Fe5+ Şg5 7.

Ae4#.

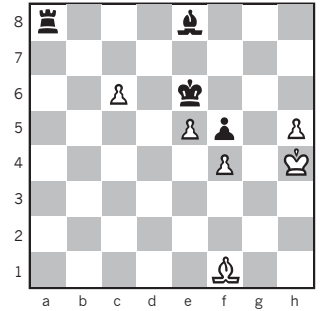
Mantıksal okul ilkelerine göre kurulmuş olan bu problemde, beyaz, yaptığı ön manevra ile siyahı 2...h6 oynamaya zorluyor, böylece siyah şahın kaçış karesinin bloke edilmesini sağlıyor. Sonra da e4 karesi koruyan fili bir kale fedasıyla saptırarak (5. Kf1+) mata ulaşıyor.

Ayın Soruları

Sizlere yine bu yarışmada sorulmuş en zor etüdü ve bir başka üç hamlelik problemi çözmeniz için sunuyoruz.

Diyagram 4

Volker Hergelt
Orijinal

Beyaz oynar ve berabere kalır.

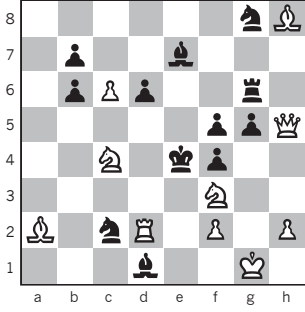
Yarışma için özel olarak kurulmuş, yani daha önce başka hiçbir yerde yayınlanmamış bu etüdü 75 yarışmacıdan yalnızca biri doğru olarak çözmüş!

Diyagram 5

Ferdinand Möller

Kagans Neuste

Schachnachrichten, 1921

Beyaz oynar ve
üç hamlede mat eder.

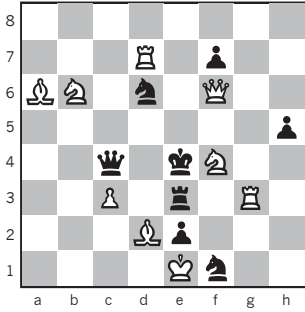
Geçen Ay Sorulan Problemlerin Çözümleri

Diyagram 6

Andrii Sergiienko

7. YCCC, 2023

On üçüncülük
(Serbest kategori)

Beyaz oynar ve
iki hamlede mat eder.

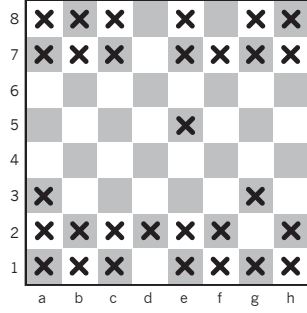
Çözüm:

1. Ad3! (tehdit 2. Af2#)
- a) 1...Kxd3 2. Vf4#;
- b) 1...Kf3 2. Vxf3#;
- c) 1...Vxd3 2. Ke7#;
- d) 1...Şxd3 2. Vf5#;
- e) 1...Af5 2. Ve5#.

Diyagram 7

Anirudh Daga

7. YCCC, 2023

Beyaz oynar ve kazanır.

İki kısımdan oluşan sorunun örnek olarak çözdüğümüz ilk kısmını hatırlatalım: Diyagramdaki pozisyon bir oyunda beyazın altıncı hamlesinden sonra ortaya çıkmış. Bu pozisyonda siyah bir hamlede mat etmiş. Diyagramdaki her "x" bir taşa karşılık geldiğine göre oyunun hamlelerini bulunuz. Bu kısmın çözümünü geçen yazıda vermiştik:

1. g3 e5 2. Fh3 Fa3 3. Fxd7+ Şe7 4. Fe8 Vd5 5. Şf1 Vxh1 6. Ve1 (Diyagram 5) ve 6... Fh3#!

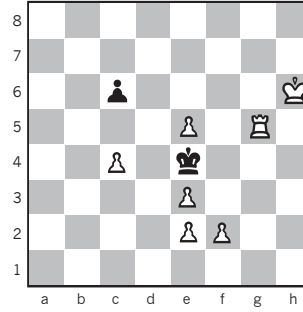
Çözümünü sizden istediğimiz ikinci kısımda e5'teki "x" f8'e, f1'deki "x" ise e4'e konuyordu.

Soru gene aynı: Bir oyunda beyazın altıncı hamlesinden sonra böyle bir pozisyon ortaya çıkmış ve siyah bu pozisyonda bir hamlede mat etmiş. Bu oyunun hamlelerini bulun! Şimdi de bu ikinci kısmın çözümünü veriyoruz: 1. g3 d5 2. Fg2 d4 3. Fe4 d3 4. cxd3 Vxd3 6. Vb3 Vc2 6 Va3 Vxc1#.

Diyagram 8

İlnur Mahmudov

7. YCCC, 2023

Beyaz oynar ve dört hamlede mat eder.

Çözüm:

1. Kh5! c5 2. Şg5 Kxe5 3. Kh6 Şe4 4. Ke6#.

Bu problemde "Hint Teması" gösterilmiş. Hint teması hakkında etraflı bilgi için Bilim ve Teknik dergisinin Temmuz 2022 sayısında çıkan "Tarihi Değiştiren Problem" başlıklı yazımıza göz atabilirsiniz. Ayrıca farklı bir örnek ve temanın tanımı için TÜBİTAK Bilim Genç'in Mayıs 2023 tarihli satranç köşesine bakabilirsiniz.

